

Leopold Eyharts

«Espazioaren esplorazioan 'Harriketarren' aroan gaude»

Imajinatu al duzue inoiz satelitea astronautari galdezka?

SUSTRAI COLINA

Argazkiak: Dani Blanco

Astronauta... Umetako ametsa dirudi.

Astronautok ume handi bat daramagu barruan. Biarritzeko haurtzaro zoriontsu hartatik, 10-12 urteko begiekin, estatubatuarrak ilargian pausatzen ikusi zituen ume hura bizi-bizirik dago nigan. Hortxe ernatu zitzaidan lanbide honekiko harra, eta astronauta izateko aukerak urriak zirela jakin arren, ikasketetan zein ibilbide militarren beti izan dut asmo hori buruan iltzatuta. Armadako eliteko pilotua nintzen, eta jarraipen logikotzat neukan espaziorako jauzia. Bizitzaren une batean edo bestean, gizaki orok izaten du atmosferatik jalgi eta Lurraren inguruan itzuli-mitzulika ibiltzeko ametsa. Gure lana ordea, ikuspegi magiko eta fantasioso horretatik askoz harago doa. Ikerkuntza txertatuta daramaten aktibitate teknikoetan murgilduta bizi gara. Ikerketa zientifikoaren garapena dugu xede. Batzuetan, zientzia desberdinetako arlo fisiologikoen esperimentuetako subjektuak izan gaitzke, bestetan operadore hutsak gara. Zailtasun izugarriko lanak dira, zehatz eta taxuz egin beharrekoak, hutsegin ezinak.

Zertan datza astronautaren egunerokoa?

Lurrean gaudelarik, biziki aldakorra da. Misio bat agindu eta espaziora bidaiara programatzen digutenean entrenamenduak areagotzen dira. Hegaldia hurbildu ahala, entrenamendu fase oro fintzen joaten gara, misioaren alderdi guztiei buruzko etengabeko formakuntzan azken hari muturreraino sakonduz. Misiorik ez daukagunean, taigabeko aitzinamenduen xerka dabilzan inge-

niariek kolaboratzen dugu, gure esperientzia eta lan-moldeak ekarriz. Astronauta batek ulertu behar du kate luze bateko katebegi estrategikoa dela. Etengabeko froga eta testak gainditu behar ditu, beti ibili behar du goian gauzak nahi-erara egiteko gai dela erakusten. Izan ere, Lurrean esku artean darabilgun sistema itzela izan daiteke, baina behin espaziora igota ez bagara gai sistema hori instalatu, martxan jarri eta ondo funtzionatzen duela konprobatzeko, kate guztia eteten da. Urteetan luzatzen joan den kateak zentzu guztia galtzen du. Gurean, akatsak barkaezinak dira.

Ez al gara zientziarekiko geroz eta interes gutxiago duen gizartean bizi?

Bai eta ez. Astronauta gisa, egindakoa erakustea dagokigunean, begi-bistakoa izaten da jendearen arreta eta lilura. Hori hala, egia da, Europan batez ere, duda-muda anitz dagoela espazio ikerkuntzan inbertitzeko. Beste gai batzuetan bezala, hemen ere gizartearen interesa eta politikari eta inber-

Nortasun agiria

Biarritzen sortu zen 1957ko apirilaren 28an. Frantziako armadako eliteko hegazkin pilotua izan zen lehenik, eta Europar Espazio Agentziako astronauta da egun. Birritan izan da orbitan, eta bera izan zen Nazioarteko Estazioan dagoen Columbus laborategian sartzen lehena.

titzaileen eskuzabaltasuna deskonektatuta daude, ahalak eskas ditugula esatea erlatiboan den arren, argi baitago borondate politikoan menpe gaudela. Esaterako, Europako Espazio Agentziak Nazioarteko Estazioaren aurrekontuaren %8a baizik ez du bere egiten. Estatubatuarrek eta errusiarrek askoz gehiago inbertitzen dute, baita japoniarrek ere. Europak baditu partaide esanguratsuagoa izateko medioak, baina ez du beste munduko interesik ageri, eta ondorioz, sistemaren muinetik oso urrun gaude. Espero dut geroan garatuko ditugun asmoak ezinbestekoak izatea espazioko ikerketan. Horrek soilik kokatuko gaitu posizio estrategiko batean. Ez daukagu besterik, sosaren gabezia talentuarekin estaltzera behartuta gaude.

Posible da hain interes politiko desberdinak dituzten estatuen arteko kooperazio osasuntsua?

Nazioarteko Estazioaren adibidea eredugarria da horretan. Teknikoki zein zientifikoki arrakastatsua izateaz gain, kooperazioaren sinbolo bihurtu da. 1998an hasitako eraikuntza aurtun bururatuko da, eta tarte horretan ez da estatuen arteko inolako arazorik sortu, ez eraikuntzari ez erabilerari dagokionean. Partaide guztiek bete dituzte hitzartutako konpromisoak eta hastapeneko dudak denborak isildu ditu. Geroari begira, lehen harri sendoa izan daiteke, denak ohar-tu baitira etorkizuna estatuen arteko koope-

razioan oinarritzen dela. Esaterako, hurrengo hamarkadetarako diseinatzen ari diren egitasmo guztiak nazioarteko konferentzietan zehazten ari dira, eta bukatu da helburura auzokoa baino lehenago iristeko grina lehiakor eta politiko hori. Horrek ez du esan nahi kooperazioaren barruan bakoitzak bere tokia egin eta gorde nahi ez duenik. Denek izan nahi dute rol estrategiko bat, baina gaur egun, ez dago orbitaz haragoko esplorazio lanetan bakarrik abiatuko den herrialderik. Nazioarteko Estazioko partaideok bat eginik irudikatzen dugu geroa.

Zer da espazioan bilatzen duguna?

Astronautok denetik xerkatzen dugu. Espazioan bizi, bidaiatu eta lan egiteko medioak garatzea dugu xede. Espazioak eskaintzen dituen ingurumen baldintza harrigarriek ikerketak parametro eksklusiboetan gauzatzea ahalbidetzen dute. Noiz ez dakit, seguru aski uste duguna baino askoz beranduago, baina helduko da gizakia Lurra ez den beste ingurune batean biziko den eguna. Gurea ez da alta orain mende batzuk Ameriketara mundu berria eraikitzen joatea, hori baino askoz konplexuagoa da. Ez dugu ahanzi behar hemendik urte askotara eguzki sistemaren esplorazioa deituko denaren lehen katebegiak garelara. Espazioaren esplorazioan 'Harriketarren' aroan gaude. Lurraren orbitan gabiltza oraindik, eta ditugun medioak izugarriak izanik ere, arkaiko bezain errudi-

mentarioak dira eguzki sistemaren eskalan neurtuz gero. Esaterako, ez daukagu Lurraren orbitaz kanpo edo espazioaren sakonera errazki bidaiatzeko modurik. Hastapeneko ilusioak bizi ditugu eta hastapeneko ilusioek bizi gaituzte.

Nola ikusten da Lurra espaziotik?

Aski ikusmira harrigarria da, bakana. Atmosferaz kanpo gaude, Lurraren itzulia ordu eta erdiz egiten dugu, hamabost aldiz ematen diogu itzulia egunero, hamabost aldiz ikusten dugu eguna argitzen, hamabost aldiz gautzen, 2.500 kilometroko horizontea berratu dezakegu... Izugarria da.

Hala ere, azaleko ikuspuntua da nirea, eta ilargira iritsi zirenek oso bestelako ikusmira deskribatuko lizukete, Lurra euren espazio-ontziko leihoan kabitzera iritsi zirelako. Egoera hori bizi duzunean une izugarri eta hunkigarritzat daukazu, baina era berean, etengabe zabiltza urrunago joanez gero zer ikusiko zenukeen irudikatzen. Agian, helduko da unea joan eta joan, Lurra ikusiko ez duguna. Horrek dena aldatuko luke, bai bisualki, eta bai psikologikoki. Gaur egun, orbitan egonik ere, Lurra oso presente dago, bertatik oso gertu zaudenaren sentsazioa daukazu, ez daukazu urrunago joateak ekarriko lukeen bakardade eta galbidezko itolarririk. Oraindik orain, kontinenteak minutu batzuetan zeharkatu edo negutik udara zenbait segundotan pasatzea iruditzen zaizu harrigarri eta magikoa.

Zergatik desagertzen da magia gizakiaren begietatik behin helburuak beteta? Ilargiari askoz gehiago begiratzen zitzaien bertara heldu aurretik.

Gizartearen begirada da hori. Ilargian egon zirenak elkarrizketatuko bazenitu kontura-

“Nazioarteko Estaziorako europar bakoitzeko euro bat gastatu dugu urteko. Asko edo gutxi den bakoitzak pentsa dezala, baina ez dira gutxi dirutza handiagoak modu lotsagabeagoan gastatzen dituzten arloak”

tuko zinateke errepikatu nahiko luketen abentura zoragarria dela beraietzat, eta seguru aski, beste inork ez bezala eta beste inork baino gehiago begiratzen diotela ilargiari. Espazioko edozein proiektutan parte

hartzten duenari arrasto emozionalak geratzen zaizkio betiko. Hain dira une intentso, motibagarri eta pasioz beteak. Alabaina, egia da aktualitatea xurgatzaile bezain zapaltzailea dela, notiziari datozen bezala doazela, eta behin joanda, inork gutxi oroitzen dituela. Baina horretan ari garenok badakigu zenbat kostatzen diren gauzak, zenbateko ahalegina eskatzen duten, eta guretzat ez dute garrantzirik galtzen.

Alderantziz. Beti dugu miresmen puntu bat iraganarekiko, eta horri esker mantentzen dugu geroan lortu daitekeenarekiko ilusio magiko hori. Ez gara nekatzen, ase ezin gara.

Baina hedabideen interesa pizteko ez al zaudete “mirariak” gauzatzera kondenatuta? Zertan baldintzatzen du horrek zuen lana?

Ahaleginak eta bi egiten ditugu gure lana zabaltzeko, baina egia da gurea ez dela egunero albistegietan agertzen den gai bat. Ez gaitzezen engaina, historian mugarrizko izango den ez-ohiko gertakari batekin edo istripu lazgarriekin baizik ez gara titularretan ateratzen. Pena da, prentsaren interes ezak zerkusi zuzena baitu gure aktibitateen finantzaketan. Apoloren garaian nola, medioetan eguneroko presentzia izango bagenu, politikariek beste bitarteko batzuk eskainiko lizkigukete. Gertatzen dena da gure proiektuak hamar-hogei urterakoak izaten direla eta ez dago hain epe-luzerako ikuspegi politiko eta ekonomikorik egingo duenik. Politikariei kapitalizatu dezaketena baizik ez

EUDEL

**EUSKADIKO UDALEN ELKARTEA
ASOCIACIÓN DE MUNICIPIOS VASCOS**

Zabalgune Plaza, 5

48009 Bilbao

☎ 94 423 1500

Faxa: 94 424 3947

eudel@eudel.net

www.eudel.net

OFF THE RECORD

Orbitan

Negozioak egin berri dituen enpresaria, herrira datorren ikaslea, presoa bisitatu berri duen senidea, bilera nazionala izan duen ordezkari sindikala, turista holandesa, elkarrizketa bat egitetik datozen kazetaria eta argazkilaria... Bakoitza doa bere orbitan Paristik Hendaiarako trenean. Bordelen trenaren hiru laurdenak husturik, txikitu egiten da orbita hori, eta behin Hendaiara iritsirik, handiak dira norbere orbitan dabilen jendea gurutzatzeko aukerak. Gu pozaren orbitan gatoz, ostera. Lurtarra iruditu zaigu astronauta, gertukoa urrutietan ohitutakoa. Ederra da euskalduna izateak Parisen ere gauzak erraztu ditzakeela sentitzea.

zaie interesatzen, eta krisi garaiotan, aitzakiek diz-diz egiten diete hortzetan. Pena da, ez dugulako neurritz kanpoko dirutzarik behar, eta orainaldian itota egon arren, arnasa geroan inbertitzea datzalako. Azken hamar urteotan, Nazioarteko Estaziorako europar biztanle bakoitzeko euro bat gastatu dugu urteko. Asko edo gutxi den bakoitzak pentsa dezala, baina ez dira gutxi dirutza handiagoak modu lotsagabeagoan gastatzen dituzten arloak. Sorgin-gurpil bat da dena, eta nekeza da gurpilari norabidea aldatu eta nahi duzun tokira eramatea. Saiatu zaitezke zure herrialdeko politikariari beste herrialdeetan zer egitera doazen azaltzen, eta ez dira gutxi atzean ez gelditzeagatik gurdira igo nahi dutenak, baina gurea bisio lan bat da, oso aurretiaz landu behar dira asmoak, eta anitzetan, politikariak konbentzitzen dituzunerako beranduegi da.

Konbentzitu behar ez direnak, espaziora joateagatik dirutzak ordaintzeko prest dauden aberaskiloak dira. Zer pentsatua ematen dizute?

Hastapenean, jokoz kanpo harrapatzen zaitu albisteak, baina aztertu behar dena da errusiarrek zergatik zabaldu dizkieten euren espazio-ontziko atek ordaintzeko prest daudenei. Errusiarren gastu industrialak gureak baino askoz apalagoak dira, eta dirutza horiek jartzeko prest dagoen turistaren inbertsioa guretat itsasoan tanta bat litzatekeen arren, tartaren zati esanguratsua da errusiarrentzako. Horrek 90eko hamarkadan izan dituzten zailtasun guztiak atzean utzi eta puntaren puntan mantentzeko aukera eman die. Horretaz gain, eta

“Orbitan egonik ere, Lurra oso presente dago. Ez daukagu urrunago joateak ekarriko lukeen bakardade eta galbidezko itolarririk”

notizia irakurtzean hala dirudien arren, garbi gera bedi aberaskilo horiek ez direla zoro kapritxoso batzuk edo jet-setaren ohiko pertsonaiak. Ez, oinarri zientifiko bat daukan jendea da, oso motibatua, eta behin espaziora joanda, bere ahale araberako esperimentuak egiten dituena. Joera horren jarraipena zail ikusten dut, ordea. Hurrengo urteetako hegaldi guztiak zientifikoentzako gordeta daude, errusiarrek ezingo dute misio horiek saltzen segi, eta kostuak gora egitera, litekeena da aberatsenek ere ezin ordaindu ahal izatea.

Zu bi aldiz izan zara espazioan. Itzultzeko asmorik bai?

Lehen niotsun gisan, Europak parte-hartze aski txikia du Nazioarteko Estazioan, eta gure esku dauden hegaldi kopuruak horren araberrakoak dira. Gainera, oraintsu, sei astronauta berri errekrutatu ditugu eta lehentasuna daukate. Horrek esan nahi du, hurrengo sei hegaldietan berez ez zaidala tokatzen, eta horrek 2020ra garamatzanez, printzipioz espaziora itzuli gabe erretiratu ko naizela. Baina nork daki, astronauten korpus aktiboan nago, eta edozein unetan egokitzen ahal zait misio bat. Gaur egun, Lurretik hegaldien jarraipena egiten dut, eta gerora begirako proiektuen diseinuan burubelarri inplikatur nago. Ez naiz nire zor-teaz pleinitzen, bi misio zoragarri izan ditut, Columbus Nazioarteko Estazioko europar modulua instalatu eta inauguratzeko ohore izugarria, eta gutxi gehiago nire ametsak bete ditut. Horrek ez du esan nahi itzuli nahi ez dudunik, baina badakit Lurretik ere badagoela zeregina eta geroa lantzeko modua. ■